

Rama IX Art Museum Foundation

" รักเมืองไทย "

นิทรรศการศิลปะภาพพิมพ์กลุ่มหมึกพิมพ์ ครั้งที่ 11

6 - 30 มกราคม 2548 ณ หอศิลป์กรม คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
4 - 28 กุมภาพันธ์ 2548 ณ โรงแรม ฟอรั่ม รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ

Exhibition
Graphic Art
Muk Phim

Rama IX Art Museum Foundation

" รักเมืองไทย "

นิทรรศการศิลปะภาพพิมพ์ กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

ผลงานคณาจารย์และนักศึกษาปริญญาตรี สาขาศิลปะภาพพิมพ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

6 - 30 มกราคม 2548 ณ หอศิลปกรรม คณะศิลปกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

4 - 28 กุมภาพันธ์ 2548 ณ โรงแรม ฟอรัจน์ รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ

Rama IX Art Museum Foundation

บทความ

Article

คลื่นยักษ์ในภาพพิมพ์ของโฮะกุซาคิ

รองศาสตราจารย์อัครณีย์ ชูอรุณ
ราชบัณฑิต

ข่าวการเกิดมีคลื่นยักษ์ถล่ม 6 จังหวัดภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามัน เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ได้สร้างความตะลึงงันให้กับผู้สันทัดปัญหามากยิ่งได้เห็นภาพข่าวที่ผู้อยู่ในเหตุการณ์ได้ถ่ายเอาไว้และได้มาเผยแพร่ภาพทางโทรทัศน์กับแท็บเล็ต ไม่เชื่อสายตาว่า ภัยพิบัตินี้เกิดขึ้นจริงในเมืองไทยเรา

ผมไม่ทราบว่ภัยพิบัติทางธรรมชาติร้ายแรงเช่นนี้เคยมีเกิดมาก่อนในเมืองไทยหรือไม่เท่าที่นักได้มีเพียงวาทะที่แหลมคมพูดเมื่อกว่า 30 ปีมาแล้วเท่านั้นแต่นักเป็นภัยพิบัติจากลมพายุไม่ใช่ภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์อย่างครั้งนี้ผมจำได้ว่าในการรายงานข่าวสดทางโทรทัศน์ช่องหนึ่งในวันเกิดเหตุก็ยังไม่ว่าจะเรียกภัยพิบัติครั้งนี้ว่าอย่างไรจะเรียกว่าอุทกภัยก็ได้เพราะทำให้ถึงภัยจากน้ำท่วมเท่านั้นในเรื่องนี้อธิบติกรมอุตุนิยมวิทยา (ขณะนั้น) ซึ่งเป็นวิทยากรในรายการวันนั้นได้บอกว่าเป็น ธรณีพิบัติภัย ทำให้สื่อมวลชนนำไปใช้กันบ่อยๆฟังดูแล้วอาจทำให้ถึงภัยพิบัติจากหินถล่มดินทลายเท่านั้นความจริงแล้วภัยพิบัติครั้งนี้เกิดจากเกลียวคลื่นขนาดใหญ่โถมซัดชายฝั่งทะเลจนเกิดความเสียหายวอดวายแก่ชีวิตและทรัพย์สินควรเรียกว่า พิบัติภัยคลื่นยักษ์ถล่ม จะชัดเจนมากกว่า

ภาพเหตุการณ์ขณะคลื่นยักษ์ถาโถมซัดชายฝั่งทะเล 6 จังหวัดภาคใต้ครั้งนี้ทำให้ผมนึกถึงภาพพิมพ์ของญี่ปุ่นชิ้นหนึ่งที่เคยพบเห็นในตำราการทำภาพพิมพ์มาบ่อยๆโดยที่ไม่เคยพบว่ามีภาพเรื่องราวเช่นนี้ในศิลปกรรมชาติอื่นใดมาก่อนเลยผมจึงมั่นใจว่าชาวญี่ปุ่นคงรู้จักคลื่นยักษ์มากกว่าชาติอื่นใดประกอบกับท่านอธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา (ในวันเกิดเหตุ) ได้ให้ความรู้ไว้ในรายการรายงานข่าวสดทางโทรทัศน์ในวันเดียวกันนั้นว่าคลื่นยักษ์นี้ทางอุตุนิยมวิทยาเรียกตามภาษาญี่ปุ่นว่า สึนามิ (Tsunami) จึงทำให้ผมคิดเลยไปว่าภาพพิมพ์ของญี่ปุ่นชิ้นดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับ "สึนามิ" ด้วยกระมัง

ความจริงแล้ว สึนามิ เป็นคำทั่วไปหมายความถึง "คลื่นทะเลที่เกิดจากแผ่นดินไหว" (Micropedia, x. 1980 : 162) เป็นคลื่นทะเลที่ทำลายล้างได้กว้างขวาง เกิดจากแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิด (Webster's. 1995 : 1059) ทำให้เกิดเกลียวคลื่นขนาดใหญ่โถมซัดทำเรือที่ชายฝั่งจึงทำให้เรียกกันว่า "คลื่นท่าเรือ" (Reader's Digest. 2001 : 1053) ทั้งนี้เพราะคำ Tsunami มาจากภาษาญี่ปุ่น 2 คำคือ สึ (Tsu) หมายถึง "ท่าเรือ" และ นามิ (nami)

หมายถึง "ทะเล" (Microdia, ix. 1980 : 35) รวมความว่า สึนามิ คือ คลื่นทะเลที่เกิดจากแผ่นดินไหว หรือภูเขาไฟระเบิด ทำให้เกิดเกลียวคลื่นยักษ์ถาโถมซัดทำเรือที่ชายฝั่ง นั่นเอง ซึ่งคลื่นยักษ์ในงานภาพพิมพ์ของศิลปินญี่ปุ่นดังกล่าวก็จะเป็นคลื่นประเภทเดียวกันเป็นแน่แท้

ภาพพิมพ์ของศิลปินญี่ปุ่นชิ้นดังกล่าวมีชื่อว่า คลื่นยักษ์แห่งคานะงะวะ (The Great Wave of Kanagawa) (Soft. 1978 : 33) ภาษาญี่ปุ่นคำ คานะงะวะ นี้คงไม่สะดวกลิ้นฝรั่งเท่าไรนักจึงมักออกเสียงกันทั่วไปว่า คานากาวา (Americana 1997 : 281) คำนี้เป็นชื่อเขตปกครองของข้าหลวงญี่ปุ่นในตอนกลางของเกาะฮอนชู เป็นเขตที่มีทัศนียภาพภูเขาไฟสวยงามเป็นเขตการพักผ่อนตากอากาศอันมีชื่อเสียงของญี่ปุ่นเช่นเดียวกับจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยเรานั่นเอง

เขตการพักผ่อนตากอากาศคานะงะวะของญี่ปุ่นคงจะเคยมีเหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่มมาก่อนจึงเป็นแรงดลใจให้ศิลปินญี่ปุ่นสร้างสรรค์ภาพนี้ขึ้นมาเป็นภาพที่มองจากชายฝั่งลงไปบนทะเลมองเห็นภูเขาไฟฟูจิอยู่ในระยะไกลอย่างชัดเจนแต่ความสูงตระหง่านของภูเขาไฟถูกข่มด้วยคลื่นยักษ์ที่กำลังกวาดม้วนเป็นเกลียวคลื่นอย่างมีพลังมหาศาลเสียสิ้นโดยศิลปินจับภาพความเคลื่อนไหวขณะเกลียวคลื่นเหวี่ยงตัวสูงเต็มที่สุดด้วยการใช้เส้นโค้งเหวี่ยงโยนตัวขึ้นอย่างแข็งแกร่งและเป็นเส้นโค้งประสานกันกับทุกส่วนในภาพอย่างเป็นที่สะดุดตามากทีเดียว

สิ่งที่เห็นชัดเจนอีกประการหนึ่งก็คือ ธรรมชาติ เป็นเรื่องสำคัญสำหรับศิลปินญี่ปุ่นคนนี้จะเห็นว่าในภาพพิมพ์ชิ้นนี้ท้องทะเลที่กำลังบ้าคลั่งด้วยเกลียวคลื่นและท้องฟ้าอันโศกสลดกลายเป็นส่วนสำคัญของภาพแต่หากสังเกตในรายละเอียดก็จะพบว่าศิลปินได้บรรจุใส่รายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับภาพชีวิตประจำวันลงไปด้วย เช่น รูปเรือญี่ปุ่นที่กำลังถูกคลื่นกระหน่ำจนไม่อาจต้านทานแรงได้และรูปคนญี่ปุ่นในเรือที่กำลังออกสั่นขวัญแขวนรายละเอียดเหล่านี้ถือเป็นส่วนประกอบของภาพที่มีความสำคัญเสมอด้วยละอองคลื่นที่นั่นเองเป็นการย้ำเน้นว่าพลังอำนาจของมนุษย์เราไม่อาจเทียบเท่าของธรรมชาติได้เลย

ภาพพิมพ์ที่แสดงถึงพลังอำนาจยิ่งใหญ่ของธรรมชาติชิ้นนี้บางทีเรียกชื่อกันอย่างสั้นว่า คลื่นยักษ์ (The Great Wave) (Gardner's. 1980 : 414) เป็นภาพหนึ่งในจำนวน 36 ภาพในชุดทัศนียภาพภูเขาไฟฟูจิ ซึ่งได้แสดงทัศนียภาพภูเขาไฟฟูจิทุกแง่มุมและทุกฤดูกาลแสดงให้เห็นว่า ศิลปินผู้นี้ได้เฝ้าสังเกตดูธรรมชาติอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อยเลย

ศิลปินผู้เฝ้าสังเกตดูธรรมชาติอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อยผู้นี้มีชื่อเรียกในภาษาญี่ปุ่นที่สามารถเขียนตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานได้ว่า คัตซุชิกะ โฮกุซาคิ (Katsushika Hokusai) แต่พวกฝรั่งมักเรียกอย่างสะดวกกันว่า ฮอคุไซ (Webster's. 1995 : 461) บ้าง โฮคุไซ (Americana vol. 14.1997 : 286) บ้างแตกต่างกันไปเล็กน้อย โฮะกุซะอิมิชีวิตอยู่ในช่วง พ.ศ.2303 - 2392 (ค.ศ.1760 - 1849) หากเทียบกาลสมัยกับไทยเราก็อยู่ในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงช่วงต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ผลงานของเขาล้วนแสดงโฉมหน้าต่างๆของทิวทัศน์และโลกธรรมชาติผิดกับผลงานของศิลปินญี่ปุ่นสมัยเดียวกันที่มักแสดงรูปตัวละครและรูปคนในกิริยาท่าทางต่างๆ ผลงานของโฮะกุซาคิจึงมีความโดดเด่นมากทีเดียว

ผลงานของโยเซฟชอช ชื่อภาพ คลื่นยักษ์แห่งคเนซงะวะ นี้ทำขึ้นในช่วงพ.ศ.2366 - 2372(ค.ศ. 1823 - 1829)ขณะศิลปินมีอายุในช่วง 63 - 69 ปีถือว่าเป็นช่วงที่ศิลปินมีวุฒิภาวะเจริญเต็มที่แล้ว เป็นภาพพิมพ์เทคนิคแกะไม้สีที่มีการแยกสีด้วยการใช้แม่พิมพ์แยกแผ่นกัน เป็นภาพขนาด 25 x 37.5 เซนติเมตรปัจจุบันอยู่ในพิพิธภัณฑสถานศิลปะเมโทรโพลิทัน นครนิวยอร์กประเทศสหรัฐอเมริกาใครอยากทราบซึ่งตรงอารมณ์ศิลปะในภาพ "คลื่นยักษ์" ของศิลปินญี่ปุ่นโยเซฟชอชก็ต้องตามไปชมที่นั่น

ปัจจุบันภาพคลื่นยักษ์ของโยเซฟชอชมีอายุกว่า 180 ปีแล้ว ยังเป็นสิ่งเตือนใจให้ชาวโลกระลึกถึงเหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่มในชายฝั่งทะเลคเนซงะวะของญี่ปุ่นโดยตลอดมาและคงเป็นต่อไปอีกนาน

แล้วเหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่ม 6 จังหวัดภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยเราในครั้งนี้ จะมีสิ่งเตือนใจให้ชาวโลกระลึกถึงในวันข้างหน้าเหมือนอย่าง "คลื่นยักษ์ในภาพพิมพ์ของโยเซฟชอช" บ้างไหมหนอ ?

บรรณานุกรม

Encyclopedia Americana, Vol.14, Danbury : Grolier Incorporated, 1997.

Encyclopedia Americana, Vol.16, Danbury : Grolier Incorporated, 1997.

Gardner's. Art through the Ages. New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1980.

Micropedia, IX, Chicago : Encyclopedia Britannica, Inc., 1980.

Micropedia, X, Chicago : Encyclopedia Britannica, Inc., 1980.

Readers Digest. Great Dictionary of the English Language, New York : The Readers

Digest Association Limited, 2001.

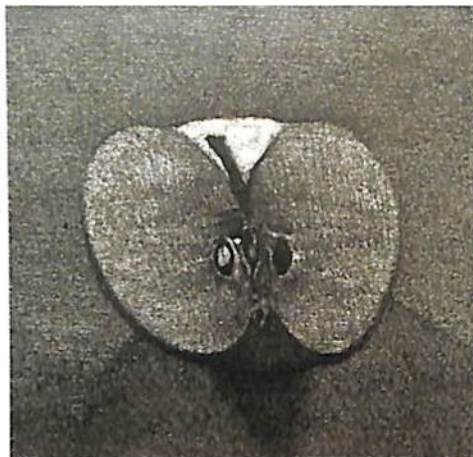
Soft, Donald and Del Sacilotto. Printmaking, New York : Holt, Rinehart and Winston, 1978.

Webster's. The New Lexicon Webster's. Dictionary of the English Language, Danbury :

Lexicon Publications, Inc., 1995.

ผลงานอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์
Rama IX Art Museum Foundation

Work of Art

รองศาสตราจารย์อัศนีชัย ชูอรุณ (ราชบัณฑิต)
"Origin", 2002
30 x 30 cm
Monoprint

อาจารย์ไกรสร ประเสริฐ
"Happy New Year Gold Chicken"
56 x 56 cm
Etching, 2005

อาจารย์สมพงษ์ สิงห์ศิริ
"Untitled"
40 x 100 cm
ภาพพิมพ์ลงปูน

Rama IX Art Museum Foundation

ผลงานนักศึกษาปริญญาตรี ปี3 สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์

กลุ่มหมึกพิมพ์ รุ่นที่ 11

Work of Art

Kanungnich Prathoom

คณิงนิจ ประทุม / 9 กุมภาพันธ์ 2527

139/5 ม.6 ต.สวนหลวง อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร 74110

โทร 09-7577625

ประวัติการศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษารณบุรี / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

ป็นทัศนอาชีวศึกษารณบุรี/ ร่วมแสดงผลงานวันเกิดเพาะช่าง ปี 46/ ร่วมแสดงผลงานกลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

เกียรติประวัติ

รางวัลรองชนะเลิศการทำผ้าบาติก ป็นทัศนอาชีวศึกษารณบุรี

แนวความคิด

เทิดพระเกียรติ 72 พรรณษาพระบรมราชินีที่ทรงเป็นแม่ของชนชาวไทยแทนความรักที่ลูกมีให้แม่

คณิงนิจ ประทุม ให้แม่ 100 x 80 cm Woodcut

Chatpong Sangsawang

ฉัตรพงษ์ แสงสว่าง / 5 พฤษภาคม 2526

360/8 อ.บางคอแหลม ต.ยานนาวา ถ.เจริญกรุง กทม. 10120

โทร 04-0031983

ประวัติการศึกษา

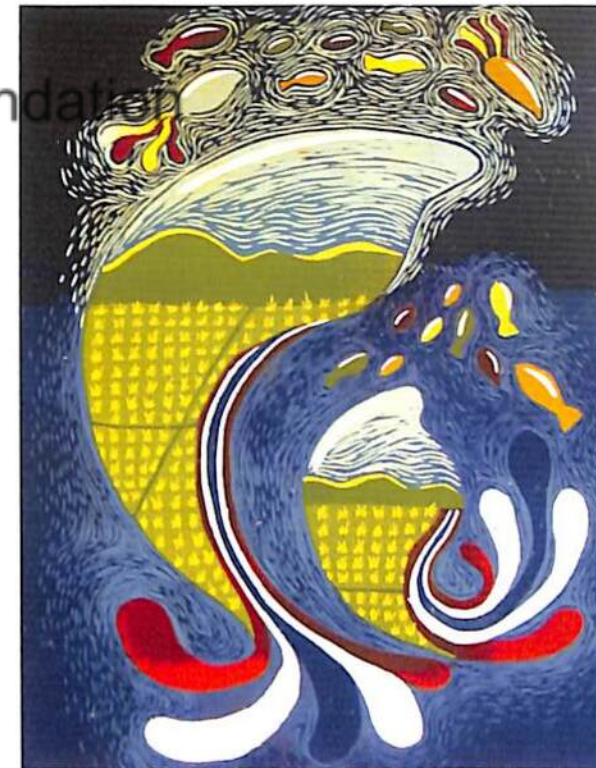
เทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครใต้ / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

แนวความคิด

ข้าพเจ้าต้องการแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของเมืองไทยว่าเมืองไทยเป็นเมืองแห่งการเกษตรกร

ฉัตรพงษ์ แสงสว่าง ในนาข้าว 100 x 80 cm Woodcut

Pasit Chawarit

พลีษฐ์ ชวลิต / 7 เมษายน 2525

92/120 ซ.ชวาลา แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กทม. 10110

ประวัติการศึกษา

วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

แนวความคิด

ข้าพเจ้าได้แนวคิดมาจากศิลปะวัฒนธรรมของชนชาติไทย ที่มีความสวยงามจึงต้องการนำเสนอในรูปแบบของงานภาพพิมพ์

พลีษฐ์ ชวลิต / Khon / 120 x 80 cm / Woodcut

Nattawoot Sangorn

ณัฐวุฒิ แสงอ่อน / 19 เมษายน 2524

71 ม.1 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150

โทร.05-0485513 E-Mail : fo_ol13@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

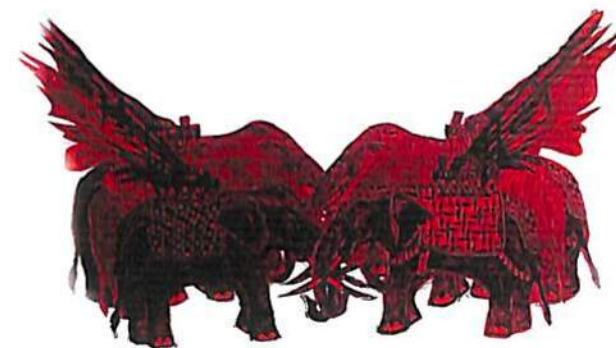
วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

แนวความคิด

ช้างศึกสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศไทย

ณัฐวุฒิ แสงอ่อน / ช้างศึก 3 / 70 x 150 cm / Woodcut / Emboss

Rama IX Art Museum Foundation

Natsa Phachan

ณัฐษา ผาจันทร์ / 7 เมษายน 2525

60/192 ซ.รามอินทรา 109 แขวงบางชัน เขตคลองสามวา กทม.10510

ประวัติการศึกษา

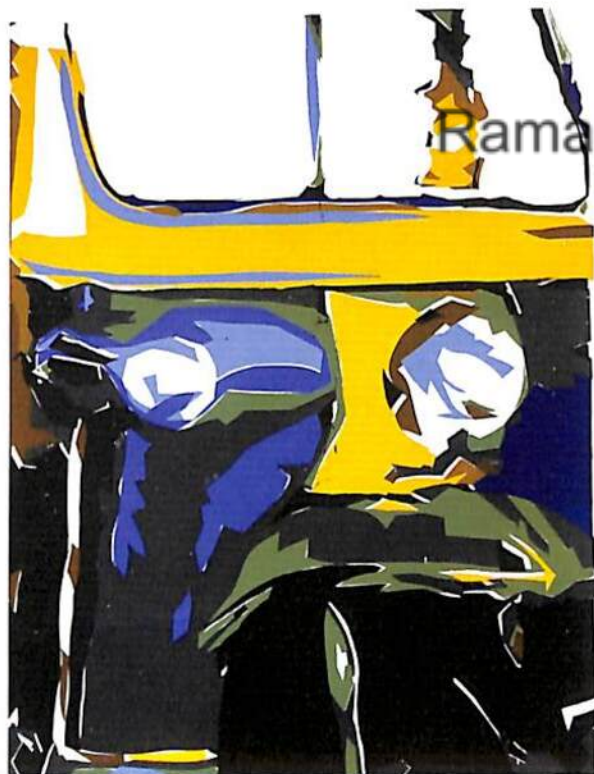
วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

ร่วมแสดงผลงานวันเกิดช่างปี 45 / ร่วมแสดงผลงานวันเกิดช่างปี 46 / กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

แนวความคิด

ตุ๊ก ตุ๊ก เป็นเอกลักษณ์ของเมืองไทยที่ใครๆ ก็รู้จักและยังเป็นสัญลักษณ์ของเมืองไทยที่นักท่องเที่ยวต่างชาติรู้จักเป็นอย่างดี

ณัฐษา ผาจันทร์ Tuk - Tuk 100 x 80 cm Silkscreen

Dararat Sakarang

ดาร์รัตน์ สาคะรังค์ / 12 กันยายน 2527

174 ถ.อิสรภาพ ต.บ้านช่างหล่อ อ.บางกอกน้อย กทม. 10700

โทร.06-7510387

ประวัติการศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษาราชบุรี / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

ร่วมแสดงผลงานนิทรรศน์อาชีวศึกษาราชบุรี / กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

เกียรติประวัติ

รางวัลชมเชยประเภทภาพพิมพ์ งานนิทรรศน์อาชีวศึกษาราชบุรี

แนวความคิด

เป็นการสร้างรูปทรงแปลกใหม่ของว่าวไทยในจินตนาการของข้าพเจ้า

ดาร์รัตน์ สาคะรังค์ ว่าวไทยในจินตนาการ 100 x 80 cm Woodcut

Rama IX Art Museum Foundation

Tatsanee Taewilai

ทัศนีย์ แต่วิลัย / 8 กันยายน 2527

114/6 ถ.ดาวดึงส์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000

โทร.06-9295200 E-Mail : nutta__72@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

ร่วมแสดงผลงานวันเกิดเพาะช่าง / กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

เกียรติประวัติ

รางวัลที่ 3 การวาดภาพโปสเตอร์เปิดในฝัน

แนวความคิด

ข้าพเจ้าต้องการสื่อถึงวัฒนธรรมที่มีการละเล่นของไทยที่มีการแข่งขันการถีบสามล้อกันในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง

ทัศนีย์ แต่วิลัย "ไทยถีบ" 80 x 95 cm Etching

Tummanoon Siriprasert

ธรรมบุญ ศิริประเสริฐ / 10 ธันวาคม 2526

17/1 ม.8 ต.บาง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140

โทร.05-1522942

ประวัติการศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา / โรงเรียนเพาะช่าง / มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการแสดงผลงาน

การประกวดทักษะราชมงคลปี 45 / กลุ่มหมึกพิมพ์ครั้งที่ 11

เกียรติประวัติ

รางวัลดีเด่น การประกวดทักษะราชมงคลปี 45

แนวความคิด

ชาติไทยเป็นชนชาติที่มีภาษาที่สละสลวยงดงามเป็นของตนเองถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งของไทยเราที่จะขาดเสียมิได้ ข้าพเจ้าจึงได้นำเอารูปแบบของกระดานดำมาใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดผลงาน

Rama IX Art Museum Foundation

ธรรมบุญ ศิริประเสริฐ "Black Board" 150 x 110 cm Paper Black